

PIRKANMAAN KÄRÄJÄOIKEUS
Kelloportinkatu 5 A
33100 Tampere

LAUSUNTO
2.3.2016

lav@eduskunta.fi

Asia: Lausunto hallituksen esityksestä HE 7/2016 vp tuomioistuinlaiksi ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi.

Viite: Eduskunnan lakivaliokunnan lausuntopyyntö 19.2.20164

PERUSKANNAOTTO ESITYKSEEN

Hallituksen esitys tuomioistuinlaiksi ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi on sekä puutteellinen että epätasapainoinen ja siihen liittyvät organisatoriset uudistukset kuten tuomarikoulutukseen ja auskultointiin liittyvät säännökset ovat byrokraattisia ja hyvin kalliita toteuttaa sekä ylläpitää. Säännösten paikoin epäjohtonmukainen kirjoitustapa johtuu siitä, että esitetty tuomioistuinlaki koostuu useista säädöksistä tehtyyn koontiin. Tämän johdosta jotkin säännökset ovat hyvin yksityiskohtaisia ja toiset yleisluontoisempia, jokin jopa julistusluontoinen (kuten 9:4§2).

Hallituksen esityksen taustalla on esitetty tarve saada säädetyksi uusi laki, joka korvaisi tuomioistuimia ja tuomareita koskevat säännökset ja joka ottaisi huomioon perustuslain ja ihmisoikeussopimusten vaatimukset. Vaikka ajatus tuntuu hyvältä, todellista tarvetta tällaiselle kokoomalaille ei ole, varsinkaan tilanteessa, jossa oikeudenhoidon uudistamisohjelman mukaiset rakenteelliset uudistukset ovat keskeneräisiä ja jossa tavoitteet ovat säästöön tähtääviä.

Hallituksen esityksen antaminen on ollut vaativa tehtävä, mikä johtuu voimassa olevien säännösten monitasaisuudesta ja niiden erilaisista painotusarvoista. Hallituksen esityksessä on toisaalta perusteltu tuomioistuinten riippumattomuutta, toisaalta on sivuutettu mahdollisesti riippuvaista tuomarikuntaa koskeva muutostarve. Siinä on korostettu alioikeuksien riippumattomuutta ja toisaalta nostettu hovioikeuksien valvontavaltaa ja poistettu käräjäoikeuksien päätösvaltaa. Kuvaa alioikeuksien toiminnan laadusta on kokonaisuutena tarkastellen vähätelty. Ajatus, hallitusohjelmassakin olevasta, tuomitsemistoiminnan painopisteen siirtämisestä käräjäoikeuksiin on sivuutettu. Tämä ilmenee jäljempänä esille otettavista säännöksistä. Muun muassa ehdotukset tuomioistuimen päällikön määräaikaistamiseksi tosiasiallisesti lisäävät hovioikeuksien valvontavaltaa, antaahan hovioikeus ennen uuden kauden alkamista lausunnon tuomarinvalintalautakunnalle määräaikaisen päällikön kyvyistä jatkaa tai ei. Hovioikeus voisi muissakin havaitsemisissaan epäkohdissa ryhtyä toimenpiteisiin käräjäoikeuksien toiminnan korjaamiseksi (3 luku 2 §).

Hankkeen tavoitteena on ollut huolehtia siitä, että tuomioistuimia koskevalla lainsäädännöllä luodaan edellytykset tuomioistuinlaitoksen laadukkaalle, tehokkaalle ja tulokselliselle toiminnalle. Tämä tavoite ei näytä toteutuvan esityksessä. Käräjäoikeuspainotteisuus puuttuu ja tehokkuuden ja tuloksellisuuden onnistumisen mahdollisuuksia on käräjäoikeuksilta ennemminkin rajattu kuin lisätty. Hallituksen esitys ei ole onnistunut sijoittamaan kaikkia säännöksiä yhteen lakiin. Perustuslain vaatimuksia ei kaikilta osin ole ilmeisesti riittävästi pohdittu. Kaikkia tuomareita koskevia säännöksiä ei ole tuotu virkamieslaista tuomioistuinlakiin.

Hallituksen esityksessä olevien ratkaisujen vieminen eteenpäin edellyttäisi monelta kohdin ehdottomasti

lisävalmistelua ja rohkeata uudelleen arviointia. Esitettyjen ratkaisujen rahoittaminen tuomioistuinnormien tältä edellyttäisi huomattavasti tarkempaa kustannusten arviointia.

HOVIOIKEUKSIEN SUORITTAMA HALLINNON VALVONTA JA LAILLISUUSVALVONTA

Hovioikeuksien ei tulisi voida nykyisten säännösten mukaan valvoa kärjäoikeuksien hallintoa. Perustuslain takaama tuomioistuinten riippumattomuus lainkäytössä kieltää kaikenlaisen puuttumisen tuomioistuimiin, jos se voi vaikuttaa tuomitsemistoimintaan. Hovioikeus valvoo lainkäytön yhdenmukaisuutta ja sen tulisi ohjata tuomitsemistoimintaa ainoastaan antamallaan ratkaisuilla.

Hallituksen esityksen mukaan hovioikeus valvoisi kärjäoikeuksien toimintaa (3 luku 2 §), mikä tuntuisi tarkoittavan mitä vain toimintaa. Esityksen mukaan hovioikeudet voisivat ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin havaitsemiensa epäkohtien korjaamiseksi. Esityksessä pyritään tällä tavalla selvästi ottamaan valtaa hovioikeuksille. Työryhmän ajatus tulee ehdottomasti torjua. Kärjäoikeudet ovat riippumattomia tuomioistuinta ja toiminnassaan itsenäisiä tulostavuuksellisia yksiköitä. Ne toimivat laillisesti ja niillä on korkea moraalinen. Laillisuusvalvonta tulisi hoitaa perustuslaissa tarkoitettuihin tavoin. Muu on ristiriidassa perustuslain kanssa.

Hovioikeudet ovat kärjäoikeuksien lailla päällikkövirastoja, mutta niiden valvontaa ei yritetä määrittää samalla lailla perustuslain tarkoitusta luvatta.

ASETUSTASOSTA LUOPUMINEN

Työryhmä on esittänyt asetustasosta luopumista. Ajatus on perusteltu siltä osin, kuin on kysymys säännöksistä, joissa voidaan edellyttää asetusta vahvempaa säätelyä. Työryhmä on päätenyt ehdotukseen, että mahdollisimman monista muista asioista päätettäisiin työjärjestystasolla. Vaikka työjärjestystasolla säätely sinänsä korostaa tuomioistuinten riippumattomuutta organisoida omaa toimintaansa, on vaarana, että työjärjestykset paisuvat laajoiksi. On mahdollista, että työjärjestyksiin tulee joukko yleispäteviä ja tulkinalle alttiita määräyksiä, jotka voivat olla ristiriidassa lain, asetusten tai muiden määräysten kanssa. On myös kyseenalaista, voidaanko muiden tuomioistuinvirkojen kuin tuomareiden kelpoisuustasosta (19 luku 5 § 2) säätää vain työjärjestyksessä. Joka tapauksessa se voisi johtaa siihen, että eri tuomioistuimissa voisi olla samoja virkoja, joihin on työjärjestyksissä määritelty erilaiset kelpoisuustasot. Lainvalmistelu ei ole onnistunutta, jos ehdotus aiheuttaa ilmeisen riskin erilaisille tulkinnoille ja soveltamisille.

Kärjäoikeuksien hallintopäällikön kelpoisuusvaatimuksena tulisi olla ylempi oikeustieteellinen tutkinto. Tehtävän luonne asiantuntijaorganisaation työnantajavirkamiehenä edellyttää, että hallintopäälliköllä on hyvä kyky käsittää lainsäädännön ja muiden säännösten vaikutus tuomioistuimen toimintaan sekä soveltaa säännöksiä käytännössä. Toimiihan hallintopäällikkö esittelijänä laamannin hallintopäätöksissä, joihin kuuluu myös vahva osuus henkilökunnan rekrytoinnissa.

PÄÄLLIKÖTUOMARIN TEHTÄVIEN MÄÄRÄAIKAISTAMINEN

Päällikkötuomarien virkasuhteiden määräaikaistaminen edellyttäisi säännöksen perustuslainmukaisuuden tarkempaa arviointia. Päällikkötuomarin virka on työryhmän esityksen mukaan jatkossakin tuomarinvirka. Perustuslain 103 §:n lähtökohta on tuomarin erottamattomuus, jolla turvataan tuomioistuimen riippumattomuutta.

Tarve määräaikaisuudelle ei ole todellinen. Päällikkötuomarit tulevat nimitetyiksi virkoihinsa uransa loppupuolella jo siitäkin syystä, että viroissa edellytetään monitasoisia ansioituneisuutta, mm. johtamiskokemusta. Vastoin tahtoaan päällikkötuomaria ei pitäisi voida syrjäyttää muilla kuin perustuslaissa mainituilla edellytyksillä.

Ehdotus osoittaa suhteettomuutta jo siinäkin mielessä, että pelkästään ehdotuksen mukainen jutun ottaminen pois tuomarilta vastoin hänen tahtoaan edellyttää tarkkoja perusteita. Sen sijaan laamanni voitaisiin

Hallituksen esityksessä on tuomarinkoulutuslautakunnalle annettu tehtäväksi kaikkien kärjänotaarien haku ja nimittäminen. Esitys on tältä osin hylättävä. Kärjänotaarien rekrytointi on säilytettävä kärjäoikeuksissa ja niissä tuomioistuimissa, joissa auskultointi voidaan suorittaa. Annettaessa lausuntoa oikeusministeriön mietinnöstä tuomioistuinlaiksi ylivoimainen valtaosa laamanneista katsoi, että nimitysvalta tulisi säilyttää tuomioistuimilla. Tällä hetkellä vuosittain auskultoi toista sataa kärjänotaaria. Mikäli tuomarinkoulutuslautakunta rekrytoisi ja haastattelisi kaikki valitut, se tietäisi mittavaa työtä, jota ei tehtäisi lautakunnan ehdotetulla henkilöstöllä. Lautakunnan kustannukset kasvaisivat merkittävästi esitetystä.

Rekrytoinnin merkitys kasvaa tuomioistuinten henkilökunnan vähetessä. Ei ole tarkoituksenmukaista, että tulosvastuussa olevan tuomioistuimen henkilökunnan valitsee joku muu kuin toiminnasta vastuussa oleva. Ajatus on nykyaikana vieras.

KIELLETÄÄN TUOMARIN NIMITTÄMINEN YKSITTÄISTÄ ASIAA VARTEN

Ehdotettu säännös tuntuu asianmukaiselta. Se saattaa olla asiallisesti ristiriidassa jäljempänä tulevan ehdotuksen kanssa, jossa ehdotetaan, että ylempi tuomioistuin voisi määrätä tuomarin toimimaan tilapäisesti toisessa tuomioistuimessa esimerkiksi erityisen asiantuntemuksen vuoksi.

TUOMARIN VIRKA EI ENÄÄ OLISI TALOUSARVIOSSA ERITELTÄVÄ VIRKA

Ehdotettu säännös antaisi lisäjoustoa henkilöresurssien käytössä. Toisaalta säännös tulisi lisäämään oikeusministeriön ohjausvaltaa. Käytännössä ongelmia tuskin syntyy.

TUOMARIN VIRANTOIMITUKSESTA PIDÄTTÄMISTÄ KOSKEVAN SÄÄNTELYN TARKISTAMINEN

Demokratian lisääminen ei sinänsä ole huono asia. Tilanteet, joissa virantoimituksesta pidättämistä joudutaan harkitsemaan, ovat tuomarille ja koko työyhteisölle harvinaisia, mutta äärimmäisen kiusallisia. Joskus voitaisiin tarvita jopa hyvinkin pikaista ratkaisua ainakin väliaikaisesti. Mahdollisessa jatkovalmistelussa olisi tutkittava myös mahdollisuutta väliaikaiseen, eräänlaiseen turvaamistoimityyppiseen, päällikön ratkaisuun, joka olisi lyhyessä määräajassa vietävä kollegion ratkaistavaksi.

TUOMAREIDEN SIDONNAISUUS- JA SIVUTOIMISÄÄNTELYN TARKISTAMINEN

Hallituksen esityksen ehdotuksia sidonnaisuus- ja sivutoimisääntelyn tarkistamiseksi on pidettävä parannuksina. Erityisesti oikeusrekisterikeskukseen tehtävä sidonnaisuustietojen kerääminen voi lisätä halukkuutta sidonnaisuuksien ilmoittamiseen. Tällä hetkellä sidonnaisuustiedot ovat oikeusministeriöön lähetettyinä useinkin päivittämättä.

ASiantuntijajäseniä koskevan sääntelyn uudistaminen

On hyvä, että asiantuntijajäseniä koskevaa sääntelyä uudistetaan. Hallituksen esitys ei kuitenkaan osoita tuomioistuinten riippumattomuutta korostavaa ajattelua, kun se pyrkii antamaan asiantuntijajäsenille tuomaristatusta. On sinänsä hyvä, että nimeämismenettely eri asiantuntijajäsenyyksiin olisi yhdenmukaista. Samoin on hyvä, että toimikausi on rajallinen. Myös sidonnaisuuksien ilmoittaminen on hyvä asia. Tuomioistuimet tarvitsevat sitä asiantuntemusta, joka asiantuntijajäsenillä omalla erikoisalallaan on. Kuitenkin asiantuntijan ei tarvitsisi olla tuomioistuimen jäsen. Olisi aivan riittävää, että asiantuntijat olisivat läsnä tai mukana menettelyissä ja antaisivat kirjallisen lausuntonsa asiantuntijana. Asianosaisten tulisi voida kommentoida annettua lausuntoa. Lausunto ei sitoisi tuomioistuinta. Asiantuntijajäsenistä voitaisiin puhua asiantuntijoina (kuten meriasiantuntijat, patenttiasiantuntijat), jolloin tuomioistuimen jäseniä olisivat ratkaisun tekivät tuomarit.

Nyt ehdotettu sääntely näyttää toki aivan hyvältä ulospäin, mutta se voi sitoa tuomioistuinten mahdollisuuksia kehittyä tulevaisuudessa, esimerkiksi tuomioistuinlinjojen yhdistämisajatus.

Asiantuntijajäsenten valinnan avoimuus ei toteudu ehdotetuilla säännöksillä. Hakumenettelyistä ei ole säädetty mitään. Jäsenen määrääminen perustuu tuomioistuinten esitykseen jollakin perusteella. Siihenkin nähdessä olisi parempi, että asiantuntijat eivät tuomioistuinten jäseniä.

ASIOIDEN JAKAMISESTA JA UUELLEEN JAKAMISESTA SÄÄNNÖKSET LAKIIN

Juttujen jakaminen on päällikön ja osaston johtajien väline oikeudenmukaiseen työn jakamiseen. Kun juttujako on avointa, ei ongelmia sanottavasti synny. On erikoista esittää, että esimerkiksi eläkkeelle siirtyvän tuomarin jutut voidaan ilman ongelmia ja vastustuksesta huolimatta jakaa muille tuomareille, mutta pois niitä ei saisi ottaa vastoin tuomarin tahtoa, kuin äärimmäisessä tilanteessa. Miten esimerkiksi on ajatus toimia, jos tuomari pidätetään virasta ja ratkaisuun haetaan muutosta. Voiko jutut silloin uutta ratkaisua odotellessa jakaa uudelleen? Pitääkö odottaa asian lainvoimaiseksi tuloa? Tässäkin kuvastuu esityksessä usein esille tuleva epäily esimiesten kykyyn ratkaista oikeudenmukaisesti johtamiseen liittyviä kysymyksiä. Työjärjestykset ovat oivallinen väline määritellä juttujaosta. Se palvelee myös erityisosaamisen kehittämistä. Sen avulla voidaan ottaa huomioon jonkun tuomarin tilapäinen ylikuormitus. Koska työjärjestykset käsitellään virastodemokratiassa, ei niihin lähtökohtaisesti tule sisältymään epäoikeudenmukaisia säännöksiä. On aina muistettava, että tuomioistuinten perustehtävä on antaa oikeusturvaa nimienomaisesti kansalaisille ja yrityksille sekä yhteisöille. Esimiehet tekevät työtään virkavastuulla virkamieslainsäädäntöä ja muita säännöksiä noudattaen. Tuomioistuimella on tulostavuu. Vastuussa ei olla pelkästään ministeriölle tai ylemmille oikeusasteille, vaan kansalaisille, joiden juttuihin pyritään antamaan ratkaisu joutuisasti ja oikein.

TUOMIOISTUIMEN RATKAISUKOKOONPANON PUHEENJOHTAJUUTTA KOSKEVAN SÄÄNTELYN JOUSTAVOITTAMINEN

Ehdotus on hyvä.

TUOMARIN TOIMIMINEN TOISESSA TUOMIOISTUIMESSA

Ehdotus resurssienkäytön joustavoittamiseksi esitetyllä tavalla ei ole hyväksyttävä. Tuomioistuimet ovat riippumattomia tulostavuuksiköitä. Niiden pitää olla riippumattomia myös ylempien tuomioistuinten määräysvallasta. Tuomioistuimet sopivat tulostavuuksissa vuosittain tulostavoitteensa ja saavat sitä vastaan toimintamenot ja henkilöstön. On selvää, että tulostavuuksissa ei anneta ylimääräisiä resursseja. Ylempi tuomioistuin ei ole alemman tuomioistuinten tulostavuuksien johtaja eikä se voi puuttua alemman oikeuden resurssien käyttöön. Työryhmä ei ole esittänyt, miten toiseen tuomioistuimeen laajaan juttukokonaisuuteen siirretyn tuomarin omille jutuilla omassa tuomioistuimessa käy. Jaetaanko ne uudestaan? Voitaanko hänelle jakaa uusia juttuja. Entäpä jos tuomari ei suostu juttujensa siirtämiseen? Lomautetaanko käräjäsihteeri siksi aikaa? Vaikka käräjäoikeus saisi sijaisen täksi ajaksi, ei ehdotus ole hyväksyttävä. Tuomioistuinten johtamisessa täytyy ajatella kokonaisuuksia ja ottaa huomioon jo etukäteen mahdolliset ennakoitavat muutokset. Onneksi säännöksessä sentään edellytetään luovuttavan tuomioistuinten suostumusta. Nykyinen esteellisyttä koskeva järjestelmä on hyvä.

TUOMARIN VAKUUTUKSEN UUDISTAMINEN

Ehdotusta on korjattava. Ehdotetun pykälän toinen momentti on omituinen. ”Vakuutus annetaan asianomaisessa tuomioistuimessa. Sen voi antaa myös käräjäoikeudessa” Onkohan kyseessä ajatusvirhe. Ikään kuin käräjäoikeus olisi vain poikkeuksellisesti ”asianomainen tuomioistuin”. Säännös voitaisiin korjata lisäämällä viimeiseen virkkeeseen sana aina eli ”Sen voi myös aina antaa käräjäoikeudessa”.

Pirkanmaan käräjäoikeus on jo todistellut koskevan oikeudenkäymiskaaren 17 luvun muutoksen yhteydessä esittänyt, että terminä voitaisiin käyttää valaa eikä vakuutusta. Valan konnotaatiota uskontoon ei

enää ole olemassa eikä mikään estä kehittämästä kieltä vastaamaan uutta käsitystä ja merkitystä. Monissa muissa kielissä ei näin ortodoksista käsitystä kuin Suomessa ole olemassa. Termillä vala on voimakkaampi uskottavuussisältö kuin vakuutuksella.

KIELITUOMARIN VIRKOJEN PERUSTAMINEN MUIHINKIN KAKSIKIELISIIN TUOMIOISTUIMIIN KUIN KÄRÄJÄOIKEUKSIIN

Ennen ratkaisun tekemistä tulisi selvittää hovioikeuksien rakenneratkaisut ja lukumäärä. Kielelliset oikeudet voitaisiin parhaiten turvata keskittämällä ruotsinkieliset jutut yhteen tai korkeintaan kahteen hovioikeuteen, joihin jutut voitaisiin siirtää kesken käsittelynkä, mikäli asia niin vaatii. Kielituomarin virkojen perustaminen saattaa alueellisesti johtaa siihen, että nimitettäväksi tulee kielitaitoisin eikä pätevin. Kehitys ei ole suotava tilanteessa, jossa tuomarien työn laadulle annetaan yhä enemmän merkitystä.

KOKOONPANOSÄÄNNÖSTEN JOUSTAVOITTAMINEN

Ehdotus on kannatettava.

TUOMARIN TOIMIVALLAN JATKUMINEN VIRKASUHTEEN PÄÄTTYMISEN JÄLKEEN

Ehdotus on kannatettava.

VIRKOJEN HAETTAVAKSI JULISTAMINEN

Ehdotus on kannatettava siltä osin, kuin siinä todetaan, että se tuomioistuim, jossa virka on haettavana laittaa viran hakuun. Kun esityksessä tämän jälkeen todetaan, että hovioikeus tekee ansioyhdistelmät niin kuin ennenkin, ei esityksellä saavuteta mitään uutta. Tavoitteenahan tulisi olla virantäyttömenettelyn nopeuttaminen. Nykyisin viran täyttymistä joudutaan odottamaan erittäin pitkiä aikoja. Jos se tuomioistuim, jossa virka on haettavana hoitaisi auki panon, tekisi yhteenvedot, haastattelisi ja hankkisi muut mahdolliset lausunnot, virkapaketti saataisiin tuomarinvalintalautakunnalle nykyistä huomattavasti lyhyemmässä ajassa (HE s. 89). Sen tulisi koskea mahdollisesti soveltuvien osin myös päällikkötuomarin virkoja.

Kaksiportaisesta raskaasta lausuntomenettelystä tulisi luopua kärjästuomarien virkojen täytössä. Se vastaisi muiden pohjoismaiden käytäntöä. Viran auki panneen kärjästuokeuden tulisi olla ainoa lausunnon antaja. Lausunto tulisi toimittaa suoraan tuomarinvalintalautakunnalle. Ylempi tuomioistuim voisi pyydetäessä antaa sivulausuntoja tuntemistaan hakijoista. On selvää, että kärjästuokeus pyrkii valitsemaan parhaimman.

VIRKAVAPAAUS JA SIIAISJÄRJESTELYT

Ehdotus on hyväksyttävä siltä osin kuin siinä esitetään, että asianomainen tuomioistuim myöntää muiden kuin tuomarien virkavapauden sen pituudesta riippumatta. Ehdotus ei ole kuitenkaan kovinkaan innovatiivinen. Määritelmä tuomioistuim on liian epämääräinen. Tässä yhteydessä säännöksessä tulisi mainita, että asiasta voidaan säätää työjärjestyksessä, jolloin virkavapauden myöntäminen voitaisiin delegoida esimerkiksi hallintopäällikölle.

LAKI TUOMIOISTUINHARJOITTELUSTA

Kuten edellä on todettu, kärjästuokeus vastustaa jyrkästi kärjästuotaarien valitsemisen uskomista tuomarin koulutuslautakunnalle. Kärjästuokeuden tulee itse voida rekrytoida henkilökuntansa jo pelkästään tulosvastuutakin ajatellen. Jos ja kun kärjästuotaariksi hakevan henkilökohtaisia ominaisuuksia arvioidaan haastatteleamalla, tulee tuomarin koulutuslautakunnalle mittava työsaaka: onhan kyseessä iso työmäärä, kun valituksi pitää joka vuosi saada toista sataa kärjästuotaaria. Jos taas tuomarikoulutuslautakunnan sihteeri haastattelee, tulisi hänen virkakelpoisuusvaatimuksiinsa lisätä tavalla tai toisella rekrytointitaito.

Laamannin määräykseen perustuva käräjänotaarin toimivalta (16 §) pitäisi voida olla delegoitavissa työjärjestyksessä esimerkiksi osastonjohtajalle tai vastuutuomarille. Se helpottaisi joustavaa töiden suunnittelua.

PYKÄLÄKOHTAISIA HAJAKOMMENTTEJA

1 LUKU 1 §

Koska kaikkia tuomioistuimia koskevia tai sivuavia säännöksiä ei ole saatu yhteen lakiin, tulisi se näkyä soveltamisalaa koskevassa säännöksessä. Tämä tosin näkyy osittain 4 §:ssä.

1 LUKU 7 § 2

Toinen momentti kummallinen, kuten edellä todettu. Viimeinen virke tulisi kuulua: Vakuutus voidaan myös aina antaa käräjäoikeudessa.

8 LUKU 3 §

Toisessa momentissa on kerrottu, että käräjäoikeudessa lausunnon antaminen voidaan päällikötuomarin määräyksestä ratkaista tai käsitellä laajemmassa kokoonpanossa. Mistä kokoonpanosta on kyse? Lautamieskokoonpanostako vai mistä? Käräjäoikeuden osalta pitäisi miettiä asia uudelleen.

Kolmannen momentin perustelut ontuvat. Päällikön jääviystilannetta ei näyttäisi pohditun.

9 LUKU 4 §

Toisessa momentissa edellytetään julistuksenomaisesti, että tuomareille on oltava tarjolla riittävästi koulutusta. Säännös on tarpeeton. Kuka vastaa, jos sitä ei ole, ja mikä on riittävästi? Momentti, olkoonkin ajatukseltaan hyvä, ei sovi lakitekstiksi.

11 LUKU 13 §

Takuuvirkakonstruktio ei ole hyväksyttävä.

12 LUKU 3 §

Korkeimman oikeuden tulisi nimittää laamanni määräaikaan virkasuhteeseen käräjäoikeuden eikä hovioikeuden esityksestä.

13 LUKU 4 §

Laamannin tai osastonjohtajan tulisi päättää sijaisesta. Nyt tulisi jo luopua ”virassa vanhin” -ajattelumallista.

15 LUKU 2 §

Virantoimituksesta pidättäminen tulisi olla laamannin päätösvallassa edellä kerrotuilla perusteilla. Jos päätösvaltainen taho jää ehdotuksen mukaiseksi ”tuomioistuimeksi”, olisi laillinen kokoonpano määriteltävä. Kyse on hallinnollisesta päätöksestä, joten mikä on käräjäoikeuden hallinnollisten päätösten laillinen kokoonpano?

18 LUKU 1 §

Jos asessori-konstruktio hyväksytään, tulisi sellainen mahdollisuus olla myös käräjäoikeudessa.

19 LUKU 1 §

Miksi markkinaoikeudessa on valmistelijoita ja muualla esittelijöitä? Mietinnön perustelujen mukaan ”yhdenmukaisuuden vuoksi”.

19 LUKU 5 §

Hallintopäällikön viran kelpoisuusvaatimuksista tulisi säätää laissa, kuten edellä on todettu.

21 LUKU 6 §

Tuomarinkoulutuslautakunnan sihteerillä kovemmat kelpoisuusvaatimukset kuin käräjätuomarilla, vaikka rekrytointikokemus puuttuukin. Tässä pykälässä kelpoisuus on laissa määritelty. Vrt. edellä.

23 LUKU 2 JA 3§

Mikäli virantoimituksesta pidättäminen tapahtuisi laamannin päätöksellä, kuten kirjallinen varoituskin, tulisi myös nämä kohdat muokata vastaavasti.

LOPUKSI

Hallituksen esitys tuomioistuinlaiksi ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi on huolimatta mittavasta valmistelutyöstä vielä keskeneräinen. Käräjäoikeuspainotteisuutta ei ole otettu huomioon. Oikeudenhoidon uudistamisohjelman mukaiset rakenteelliset uudistukset pitäisi ensin ratkaista ja vasta sen jälkeen pohtia tuomioistuinlain säätämistarve. Erityisesti on huomattava, että esityksessä on kalliita ratkaisuja, kuten asessorin virkojen perustaminen ja tuomarikoulutuslautakunnan perustaminen ja toiminta, valmistelua olisi syytä jatkaa, kunnes rahoitusratkaisut löytyvät.

Laamanni

Antero Nuotto